

Evaluatie Yalp Playground-in-one-Day

Impact van een vernieuwde speelplek in Enschede op het gebruik van de speelplek

Rick Prins

Arjen Davids

Merle Schots

Evaluatie Yalp Playground-in-one-Day

Impact van een vernieuwde speelplek in Enschede op het gebruik van de speelplek

In opdracht van Yalp

**Rick Prins
Arjen Davids
Merle Schots**

© Mulier Instituut
Utrecht, mei 2021

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Summary	5
1. Inleiding	6
2. Onderzoeksopzet	8
2.1 Groepsgesprekken	8
2.2 Observaties	9
2.3 Gebruiksgegevens	10
3. Resultaten	11
3.1 Groepsgesprekken	11
3.2 Observaties	15
3.3 Gebruik van interactieve Yalp-toestellen	17
4. Slotbeschouwing	21
Literatuur	24
Bijlage A. Foto's van interactieve toestellen	25
Bijlage B. SOPLAY-observatieformulier	26

Samenvatting

Inleiding

In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen wilde speeltoestellenfabrikant Yalp in 2019 iets terugdoen voor zijn thuisregio: Twente. In samenwerking met de Krajicek Foundation, de gemeente Enschede, speeltuinvereniging Boswinkel en de nabijgelegen basisschool Europa werd in september 2019 aan de Belgiëlaan in Enschede de Krajicek Plaza getransformeerd naar een interactieve generatietuin, onder de noemer 'Playground-in-one-Day'.

Het doel van deze transformatie was om het gebruik en de diversiteit van de gebruikers te vergroten. De Krajicek Plaza moet van jong tot oud gebruikt worden. Op Krajicek Plaza Boswinkel zijn daarom speel- en beweegelementen voor verschillende leeftijdsgroepen geplaatst. Denk daarbij aan interactieve toestellen, een vitaliteitstuin en toestellen voor calisthenics en bootcamp.

In dit rapport proberen we een antwoord te vinden op de hoofdvraag: verandert het aantal gebruikers van de Krajicek Plaza Boswinkel nadat Playground-in-one-Day is uitgevoerd? We gaan daarbij ook in op de vraag of door de transformatie inderdaad een diverser publiek wordt bereikt.

Methoden

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn twee groepsgesprekken met het projectteam gevoerd (voor en na de transformatie), zijn voor de transformatie (mei 2019) en een jaar na de transformatie (september 2020) observaties middels SOPLAY gedaan en zijn gebruiksgegevens van de interactieve speeltoestellen van Yalp geanalyseerd (periode september 2019-januari 2021).

Resultaten

- Uit observaties blijkt dat het totale gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel met ongeveer 85 procent is gestegen tussen de voor- en de nameting. Dit beeld wordt bevestigd door de deelnemers aan de groepsgesprekken en door de gebruiksgegevens van de interactieve speeltoestellen.
- Uit de groepsgesprekken kwam naar voren dat de Krajicek Plaza een meer diverse doelgroep aantrekt, van jong tot oud, en dat deze doelgroep ook van verder weg komt. De Krajicek Plaza heeft zo een wijkfunctie gekregen. De observaties bevestigen het beeld van toegenomen diversiteit grotendeels. Er zijn ten opzichte van de voormeting meer volwassenen op de Krajicek Plaza geobserveerd, en de verhouding meiden-jongens van basisschoolleeftijd is meer in evenwicht. Uit de groepsgesprekken blijkt ook dat het gebruik door ouderen achterblijft bij de doelstelling.
- Meiden van middelbareschoolleeftijd gebruiken de Krajicek Plaza minder na de transformatie dan voor de transformatie. Dit kan deels komen door misclassificatie van meiden die net de middelbareschoolleeftijd hebben bereikt. Een andere belangrijke reden voor het minder aantrekken van meiden van middelbareschoolleeftijd en ouderen is dat het beweeg- en sportaanbod dat normaliter op de Krajicek Plaza zou plaatsvinden ernstig is beperkt door de landelijke maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Dit kan een verklaring zijn voor de afname in gebruik door meiden van middelbareschoolleeftijd, omdat in eerder onderzoek is aangetoond dat georganiseerd aanbod essentieel is voor deze meiden om gebruik te maken van playgrounds.
- Naar verwachting zullen het gebruik van en de diversiteit van het publiek op de Krajicek Plaza Boswinkel toenemen als er weer meer mogelijkheden voor georganiseerd aanbod zijn. Daarbij is wel de vraag in hoeverre het gebruik van de calisthenics- en bootcamptoeestellen beïnvloed wordt door het opengaan van sportscholen.

Summary

Introduction

In line with its corporate responsibility programme, playground equipment manufacturer Yalp wanted to give something back to its home region of Twente (the Netherlands). In order to do so, Yalp collaborated with the Krajicek Foundation, the municipality of Enschede, playground association Boswinkel and primary school Europa to transform the already existing Krajicek Plaza to an interactive playground for all generations, in September 2019.

The main aim of the transformation was to increase the number of users and their diversity in terms of sex and age. To appeal to the broad age range targeted, the transformation involved the instalment of interactive play equipment, a vitality garden and a callisthenics park.

In this report, we aim to provide an answer to this main question: does the number of users of Krajicek Plaza Boswinkel change after the transformation, compared to before the transformation? Additionally, we aim to find out whether Krajicek Plaza is now used by a more diverse group of people in terms of age and sex.

Methods

We have held two group interviews with the project team - one before the transformation and one afterwards - did observations using the SOPLAY method before the transformation (May 2019) and a year after the transformation took place (September 2020), and analysed usage statistics of the interactive play equipment (September 2019-January 2021).

Results

- The observations indicate that the number of users of Krajicek Plaza Boswinkel increased with approximately 85%. This finding is mirrored by the results of the group interviews and the usage statistics of the interactive play equipment (which showed a higher-than-average usage compared to other interactive play equipment installed in the Netherlands).
- In terms of usage diversity, the results of the different data sources are less equivocal. The group interview participants indicated a more diverse usage of the playground from young children to adults. Moreover, the playground seems to attract people from a wider area, giving the playground a broader function. These findings are partly confirmed by the observations: there is an increase in use of the playground by adults, and among primary school children the balance of use by boys and girls is less skewed towards boys in the second measurement. Group interview participants also indicated that less elderly were reached than hoped for.
- Observations indicate that there is a decline in the usage of the playground by adolescent girls. This may partly be caused by the classification of age by the observant. Another major reason for not reaching adolescent girls (and elderly people) is the limited possibilities for organising clinics and sports events due to policies to mitigate the spread of the coronavirus. This made it difficult for the project group to reach out to elderly, and previous research has shown that organised events are essential in reaching adolescent girls on playgrounds.
- When organised events and clinics are allowed again, it is expected that the use and diversity of users of Krajicek Plaza Boswinkel will increase further.

1. Inleiding

Speeltoestellenfabrikant Yalp wilde, in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen, in 2019 iets terugdoen voor zijn thuisregio: Twente. Het plan was om, symbolisch, in één dag een speelplek te transformeren: Playground-in-one-Day. Door een samenwerking tussen Yalp en de Krajicek Foundation is de keuze gevallen op de speelplek aan de Belgiëlaan in Enschede, waar een Krajicek Playground lag die aan een opfrisbeurt toe was.

Deze speelplek ligt in de wijk Boswinkel, een wijk met een gemengde populatie, waar jong en oud en mensen van verschillende afkomst wonen. Het is een wijk waar relatief veel mensen met een laag inkomen wonen en waar nu gentrificatie plaatsvindt door herstructureringsprojecten waarmee duurdere eengezinswoningen gerealiseerd worden. In het verleden waren in de wijk wat problemen met veiligheid en leefbaarheid, maar door actief optreden van de gemeente en jongerenwerk zijn die nu onder controle. In de wijk Boswinkel zijn geen sportverenigingen actief.

De speelplek, Krajicek Plaza Boswinkel, is een samenvoeging van een sportveld en gymzaal, een schoolplein van basisschool Europa, een Krajicek Playground en deels het terrein van de speeltuinvereniging. Op de Krajicek Plaza Boswinkel zijn bijna dagelijks meerdere professionals actief, als buurtsportcoaches, Krajicek Scholarshippers, jongerenwerkers en medewerkers van de speeltuinvereniging. Zij organiseren naschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren uit de buurt, en eenmaal per jaar wordt vanuit de speeltuinvereniging een vakantieweek (ViVa) georganiseerd. Vanuit het software-orgware-hardwaremodel is van belang dat naast de fysieke inrichting (hardware) ook aandacht is voor het aanbod (software) en de manier waarop dit allemaal georganiseerd is (orgware) (Hoekman, Collard & Cevaal, 2011).

Door het samengestelde karakter van het gebied was er regelmatig overleg tussen de gemeente, het jongerenwerk, de basisschool, de speeltuinvereniging en de Krajicek Foundation. Samen werd voor het gebied rondom de speelplek gezorgd. Zo deden kinderen van de basisschool, samen met ouderen van de jeu-de-boulesvereniging die ook op dit terrein actief is, wekelijks een rondje over het terrein om rommel op te ruimen.

Playground-in-one-Day: de transformatie

De transformatie van Krajicek Plaza Boswinkel besloeg een terrein dat tussen de basisschool en de speeltuinvereniging ligt, voornamelijk op en rond de Krajicek Playground, die voor de transformatie al aanwezig was. In figuur 1.1 wordt weergegeven welke nieuwe elementen aan de speelplek zijn toegevoegd.

Het belangrijkste doel van Playground-in-one-Day was om een speel-, sport- en ontmoetingsplek te realiseren voor alle generaties. Bij de transformatie zijn daarom elementen voor verschillende leeftijdsgroepen geplaatst, van interactieve toestellen als de Yalp Sutu, Yalp Toro en Yalp Memo voor kinderen en jongeren tot een vitaliteitstuin voor ouderen (Ouderen in Beweging). Daarnaast is er ruimte voor freerunning, calisthenics en bootcamp, zodat ook (jong)volwassenen actief kunnen zijn op de speelplek. Daarmee moet de Krajicek Plaza Boswinkel een positieve impuls geven aan de leefbaarheid van de wijk.

Figuur 1.1 Plattegrond transformatie Krajicek Plaza Boswinkel

A -Zone Krajicek Playground

- Yalp Sutu
- Yalp Toro

B -Zone Outdoor Training

- Calisthenics
- Bootcampelementen

C -Zone Outdoor Classroom

- Yalp Memo

D -Zone Parkour

- Freerunning

E -Zone Vitaliteitstuin

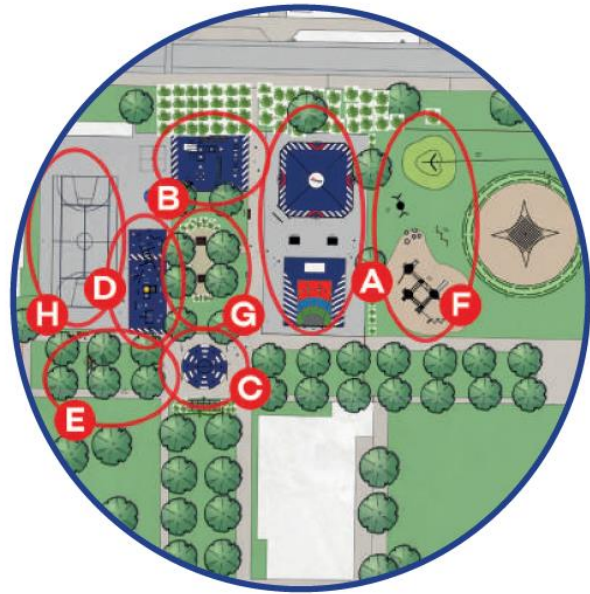
- Ouderen in Beweging
- Passend bij de jeu de boules

F -Zone Natuurlijk spelen

- Lappset Flora

G -Zone Rust en Ontmoeten

H -Zone Sportveld

Bron: Projectplan Yalp Playground-in-1-Day.

Yalp staat bekend om zijn conceptmatige oplossingen (Parkour, Ouderen in Beweging, Inclusiviteit) en om zijn interactieve toestellen, die zoals eerder beschreven ook op dit speelveld zijn geplaatst. De Yalp Sutu is een interactieve balmuur, ontwikkeld om minder actieve jongeren naar buiten te 'lokken' en om juist minder kansrijke 'sporters' succesvol te laten zijn in het spel (zie bijlage A, figuur A.1). Op deze Sutu-wand zijn zestien lichtgevendende vlakken geplaatst. Via een bedieningspaneel kan een spel worden uitgekozen, waardoor bijvoorbeeld een vlak oplicht dat geraakt moet worden. Ook kan de muur de snelheid van een schot meten.

De Yalp Memo (MemoryMovement) is een interactief element bestaande uit zeven pilaren, waarbij via geluid en licht gecommuniceerd wordt (zie bijlage A, figuur A.2). Met een bedieningspaneel kunnen spellen geselecteerd worden, waarbij bijvoorbeeld de pilaren aangetikt moeten worden, of kan een ren-je-rot-achtig spel gespeeld worden met vragen uit Quest Magazine. De Memo heeft daarmee een actief en educatief karakter.

Tot slot is de Yalp Toro geplaatst, een interactief sportveld met vier doeltjes met ledverlichting en sensoren die reageren als het doel geraakt wordt (zie bijlage A, figuur A.3). Net als bij de andere interactieve Yalp-toestellen kunnen verschillende spellen geselecteerd worden, die verschillende levels kennen. Zo kunnen scores automatisch bijgehouden worden of kunnen doeltjes oplichten die geraakt moeten worden. Het volume, of het speelelement uit of aan staat, de spellen die gespeeld worden en het gebruik kunnen op afstand bijgestuurd en gevolgd worden via een internetverbinding.

Onderzoeksvragen

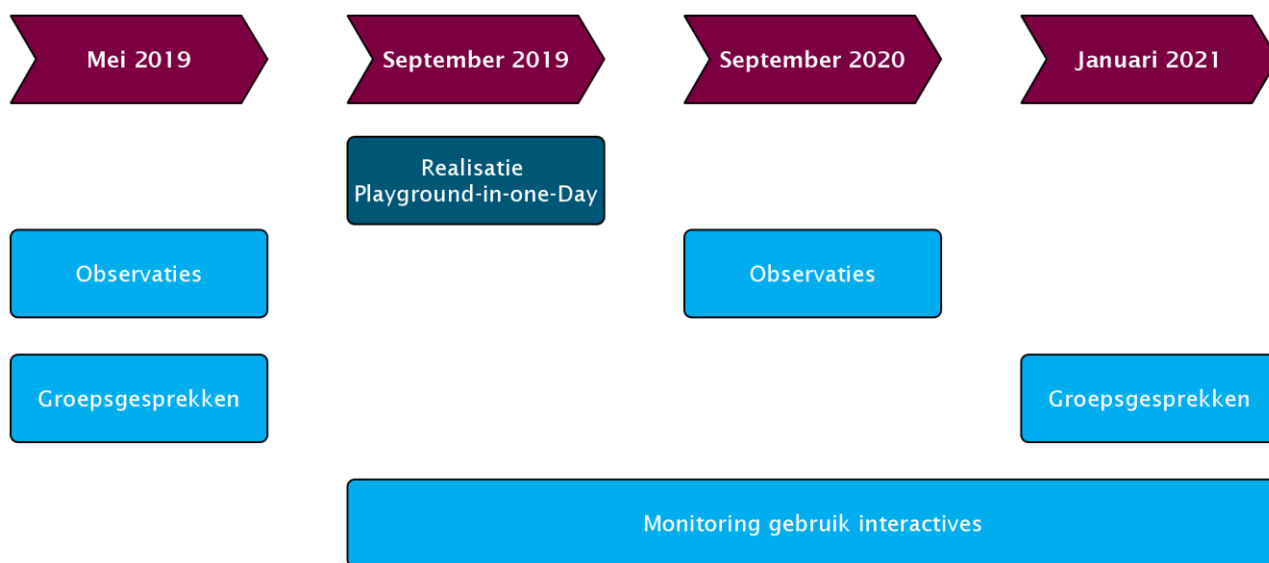
In dit rapport proberen we een antwoord te vinden op de hoofdvraag: verandert het aantal gebruikers van de Krajicek Plaza Boswinkel nadat Playground-in-one-Day is uitgevoerd? We gaan daarbij ook in op de vraag of door de transformatie inderdaad een diverser publiek wordt bereikt.

Om deze resultaten in een context te plaatsen gaan we na welk beweegaanbod er is en gaat komen (software) en hoe de organisatie rondom Playground-in-one-Day en daarna verloopt (orgware).

2. Onderzoeksopzet

In dit onderzoek maken we gebruik van drie verschillende databronnen om de hoofdvraag te beantwoorden: observaties, groepsgesprekken en monitoring van het gebruik van de nieuw geplaatste interactieve toestellen. Deze drie databronnen vullen elkaar aan bij het beantwoorden van de hoofdvraag. De groepsgesprekken geven daarnaast verdiepende inzichten in de context van de speelplek en de wijk, het aanbod aan beweeg- en sportactiviteiten (software) en de organisatie (orgware). In figuur 2.1 staat de onderzoeksopzet schematisch weergegeven.

Figuur 2.1 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek bestond uit een voormeting in mei 2019 en een nameting in september 2020. In september 2019 werd de transformatie van de Krajicek Plaza Boswinkel voltooid en met een groot feest geopend.

Bij zowel de voormeting als de nameting zijn groepsgesprekken met de stuurgroep gehouden en observaties uitgevoerd. In dit hoofdstuk lichten we de drie elementen waaruit deze evaluatie bestaat nader toe.

2.1 Groepsgesprekken

In mei 2019 en in januari 2021 vond een groepsgesprek plaats met de kerngroep van belanghebbenden rondom de Krajicek Plaza Boswinkel. Hierin zitten vertegenwoordigers van:

- basisschool Europa;
- de speeltuinvereniging;
- de Krajicek Foundation;
- gemeente Enschede;
- jongerenwerk;
- Yalp.

Het gesprek in mei 2019 had als doel om inzicht te krijgen in de context van de wijk (Boswinkel) en de Krajicek Plaza Boswinkel. Daarnaast werden de organisatie (orgware) en het activiteitenaanbod (software) in kaart gebracht. Tot slot werd vooruitgeblikt op de verwachte effecten van de transformatie op bezoekers en leefbaarheid. Dit gesprek werd in Enschede gevoerd, middels een semigestructureerd

vragenpad. Het gesprek is, met toestemming van de aanwezigen, opgenomen met een voicerecorder en letterlijk uitgetypt.

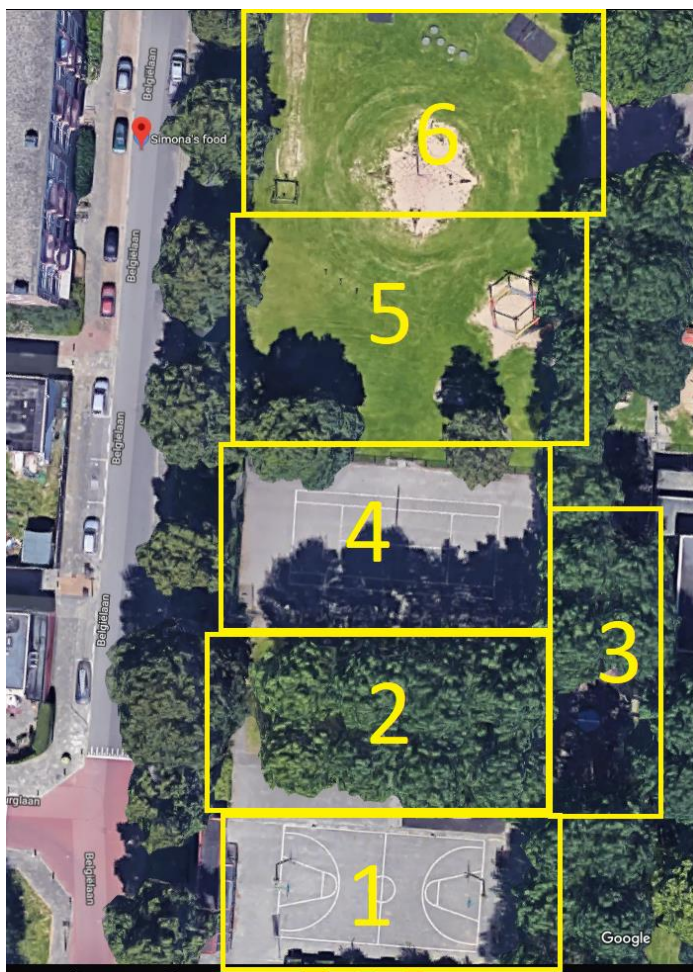
In januari 2021 werd, via een videobelverbinding, teruggeblikt op de afgelopen periode om na te gaan wat de opbrengsten van de transformatie waren in gebruik en overlast en waar leer- en verbeterpunten lagen. Dit gesprek werd middels een semigestructureerd vragenpad afgenomen onder de belanghebbenden rondom de Krajicek Plaza Boswinkel. Het gesprek is, na toestemming van de aanwezigen, opgenomen en letterlijk uitgetypt.

2.2 Observaties

Voor zowel de voor- als de nameting zijn observaties uitgevoerd. De observaties vonden tijdens de voor- en de nameting plaats in een week zonder regen en op drie doordeweekse dagen, gedurende de middag en de avond: dinsdag, donderdag en vrijdag.

Daarbij is gebruikgemaakt van een aangepast SOPLAY-instrument (zie bijlage B voor het registratieformulier). Met dit instrument is geobserveerd hoeveel personen op een bepaald tijdstip op een bepaald deel van de speelplek aanwezig waren, wat hun geslacht en leeftijdsgroep was en welke activiteit zij meest beoefenden. Daarvoor werd de Krajicek Plaza Boswinkel opgedeeld in zes vlakken (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Indeling Krajicek Plaza Boswinkel voor observaties

Bron: Google Maps

In een periode van anderhalf uur ging de observant drie keer de zes vlakken af om te registreren hoeveel personen er in dat vlak waren en welke activiteit zij het meest beoefenden.

De vlakken waren als volgt ingedeeld:

- Zone 1: Sportveld
- Zone 2: Parkour, Outdoortraining, Rustzone
- Zone 3: Vitaliteitstuin, Outdoor Classroom (Yalp Memo)
- Zone 4: Krajicek Playground (Yalp Sutu en Toro)
- Zone 5: Natuurlijk spelen
- Zone 6: Speeltuinvereniging

In de analyse is voor de voor- en nameting nagegaan hoeveel gebruikers er in totaal op de Krajicek Plaza Boswinkel waren en zijn uitsplitsingen gemaakt naar geslacht, leeftijd en zone. Middels onafhankelijke t-toetsen is nagegaan of verschillen tussen de voor- en nameting statistisch significant waren.

2.3 Gebruiksgegevens

De interactieve toestellen van Yalp registreren gebruik (door te registreren welke spellen gekozen zijn en hoe lang deze gespeeld zijn). In de registratiegegevens is per spel dat op een toestel is gespeeld de tijdsduur geregistreerd, samen met een tijdstempel. Deze gegevens zijn per toestel opgeteld naar een totale speelduur per toestel per maand, die vervolgens is gestandaardiseerd door een gemiddeld speeltijd per dag per maand te berekenen. Vervolgens is per type toestel het gemiddelde aantal spellen per maand over heel Nederland berekend. Dit is afgezet tegen het gebruik van de drie interactieve speeltoestellen aan de Belgiëlaan in Enschede.

Om na te gaan of er verschillen in gebruik zijn is per toestel per maand een onafhankelijke t-toets uitgevoerd, waarbij het gebruik per dag in die maand werd vergeleken tussen Boswinkel en de overige toestellen van dat type in Nederland. Zo ontstaat een beeld van hoe goed de interactieve toestellen ten opzichte van heel Nederland gebruikt worden.

3. Resultaten

3.1 Groepsgesprekken

Voormeting

Tijdens het gesprek bij de voormeting is ingegaan op de context van de wijk, de orgware, de software en de verwachte effecten.

De context (1): het belang van ontmoeting en persoonlijk contact

Boswinkel wordt door de aanwezigen bij het groepsgesprek getypeerd als een diverse wijk. Jong en oud en mensen van verschillende afkomst leven door elkaar. Mensen gaan goed met elkaar om. ‘De ontmoeting’ wordt door de stuurgroep als belangrijk gezien en dat moet in stand gehouden worden. Zo werd aangehaald dat persoonlijk contact in deze wijk heel belangrijk is om mensen te bereiken. De ervaring van leden van de stuurgroep is dat interactieve communicatiemiddelen minder bereik hebben.

Ontmoeting was volgens de stuurgroep ten tijde van de aanleg extra belangrijk, omdat in en om de wijk een aantal herstructureringen is gedaan en er nog meer op de planning staan. Hierdoor komen er nieuwe mensen in de wijk, die elkaar en de wijk moeten leren kennen.

De context (2): Krajicek Plaza Boswinkel als een ontmoetingsplek voor jong en oud

De Krajicek Plaza wordt door de stuurgroep als de centrale ontmoetingsplek in de buurt gezien. Hier vinden bewonersavonden plaats en wordt elke zomer ViVa (Vier Vakantie) georganiseerd, waarbij 75 tot 200 kinderen gedurende vijf dagen spelen bij de speelplek. In het gebouw van de speeltuinvereniging huist ook de jeu-de-boulesvereniging. De verbinding tussen jong en oud is een belangrijk thema op de Krajicek Plaza en voor de nabijgelegen basisschool. Zo spelen kinderen van de basisschool om het jaar met de ouderen jeu de boules en ruimen leerlingen samen met de ouderen wekelijks de Krajicek Plaza op.

Toch ziet de stuurgroep verbeteringen in het samenbrengen van generaties en leeftijdsgroepen. Veel speeltoestellen zijn vooral gericht op kinderen en minder op de oudere generatie. De transformatie moet daar een positieve verandering in brengen.

De orgware (1): vertrekken vanuit een goede samenwerking

De Krajicek Plaza Boswinkel is zoals eerder gemeld een combinatie van een schoolplein, een aangrenzend sportveld, een Krajicek Playground en een speeltuin in beheer van de speeltuinvereniging. Een doel van de transformatie is om de terreinen nog beter op elkaar aan te laten sluiten en om nog beter samen te werken. De samenwerking tussen deze partijen was er al voordat de plannen van de transformatie ter tafel kwamen. Er was, volgens leden van de stuurgroep, een gezamenlijk doel om de Krajicek Plaza Boswinkel te verbeteren.

Rondom de transformatie zijn de partijen intensiever om tafel gegaan en zijn gaandeweg steeds meer partijen gevraagd een bijdrage te leveren. Zo zijn de bewonersraad en bewoners betrokken bij het maken van de plannen. Een afvaardiging van de bewonersraad heeft een aantal vergaderingen bijgewoond en er is voor bewoners een bijeenkomst met barbecue georganiseerd, waar de plannen werden toegelicht.

De orgware (2): beheer en onderhoud

De drie aangrenzende terreinen, waar verschillende organisaties voor verantwoordelijk zijn, werpen de vraag op hoe het beheer geregeld is als alles voor de buitenwereld steeds meer één terrein wordt. In principe is iedereen verantwoordelijk voor zijn eigen stukje terrein. De speeltuinvereniging heeft de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de speeltuin, de school voor het schoolplein en de

gemeente voor de rest. Hoe dat na de transformatie zou zijn was nog niet helemaal duidelijk. Zeker omdat de nieuwe toestellen een hogere waarde vertegenwoordigen, werd nog naar elkaar gekeken wie wat zou doen. De gemeente was in ieder geval niet voornemens om een vervangingsreserve op te bouwen om de nieuwe toestellen te vervangen voor gelijkwaardige toestellen.

De software: aanbod

Op Krajicek Playgrounds wordt naast de fysieke playground veel aandacht besteedt aan begeleiding. Dat kunnen buurtsportcoaches zijn, maar ook Krajicek Scholarshippers. Zij krijgen, in ruil voor het organiseren van activiteiten op de lokale Krajicek Playground, een beurs om een studie te doen. De Scholarshippers komen uit de wijk en hebben ook al bij de gymdocent van de basisschool gymles gegeven. Zij weten precies wat er speelt in de wijk. De Scholarshippers in Boswinkel bereiken vooral de basisschooljeugd, en via jongerenwerk worden ook jongeren bereikt, hetzij beperkter.

Naar de toekomst toe is de hoop dat ook verenigingen aanbod gaan organiseren op de Krajicek Plaza Boswinkel. De gemeente zag veel potentieel in het gebruik van de Krajicek Plaza, de freerun-elementen en het sportveld dat op de Krajicek Plaza aanwezig is.

Bereik: mogelijkheden voor verbetering

De Krajicek Plaza Boswinkel is alle dagen in het jaar open en gratis toegankelijk. Overdag is er vrijwel altijd toezicht, van medewerkers van de speeltuinvereniging tot scholarshippers, buurtsportcoaches en jongerenwerk. Toch weet niet iedereen de speelplek te vinden. Van oudsher kwamen mensen uit Oud-Boswinkel niet in het gedeelte van de wijk waar de Playground ligt en andersom ook niet. Dat is doorbroken door een gezamenlijke wijkraad in te stellen, maar voor kinderen is die oversteek lastiger. Dat komt deels door een verkeerskundige hindernis, de Burgemeester van Veenlaan, waardoor kinderen uit Oud-Boswinkel niet alleen naar de Krajicek Plaza kunnen komen. Daarnaast valt op dat nieuwkomers in de wijk niet weten dat ze gratis kunnen spelen (en ontmoeten) bij de speeltuinvereniging.

Gewenste effecten van de transformatie

Als de leden van de stuurgroep gevraagd wordt wanneer dit project voor hen succes heeft, zijn ze eensgezind: meer bereik, vooral door het aantrekken van een diversere groep gebruikers, van jong tot oud. Dat moet behaald worden door de toestellen die geplaatst worden. Die zijn niet alleen gericht op jonge kinderen, maar ook op volwassenen en ouderen.

Het belang hiervan wordt aangestipt door de gemeente, waarvan de vertegenwoordiger aangeeft dat er geen sportverenigingen in West zijn. Ook in Boswinkel niet. Daardoor is de barrière om te sporten relatief hoog. De nieuwe invulling van de Krajicek Plaza kan bijdragen aan het mogelijk maken van sporten in de buurt.

De geanticipeerde keerzijde van succes: overlast

Het succes van de Krajicek Plaza kan ook een keerzijde hebben: overlast. Vooral vanuit de speeltuinvereniging wordt dit benoemd. In Enschede zijn voorbeelden van plekken waar 's avonds 250 man bij elkaar komt en voor overlast zorgt.

De overige stuurgroepleden hopen juist dat er, door een diverse doelgroep aan te trekken, toezicht is op de Krajicek Plaza. Als er bijvoorbeeld 's avonds bootcampers of freerunners zijn, is er een vorm van sociale controle aanwezig. Daarnaast zijn er Scholarshippers, die het gebruik van de Krajicek Plaza in goede banen kunnen leiden.

Nameting

In januari 2021 is een tweede, korter groeps gesprek met de stuurgroep gehouden. Tijdens dit gesprek is teruggeblikt op het afgelopen anderhalf jaar en is vooral ingegaan op het gebruik, het aanbod (software) en het onderhoud en de organisatie (orgware). Voorafgaand aan het gesprek was de stuurgroep niet op de hoogte van de bevindingen uit de observatiestudie.

Gebruik: diverser en meer gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel

De aanwezigen van de stuurgroep zijn het er over eens dat de Krajicek Plaza goed gebruikt wordt. Wat opvalt is dat er veel meer kinderen komen en dat er veel nieuwe gezichten op de Krajicek Plaza te vinden zijn. Kinderen zijn bereid om verder te reizen, en ook basisscholen die wat verder weg gelegen zijn maken meer gebruik van de speelplek.

De diversiteit van gebruikers is toegenomen en zorgt voor interactie tussen de doelgroepen. Zo zijn er voorbeelden dat jongeren en kinderen samen aan het sporten zijn. De ouders en opa's en oma's kwamen altijd wel mee, maar gingen vóór de transformatie op een bankje zitten. Nu doen zij zelf ook actiever mee, zeker bij de interactieve toestellen. Dat iedereen, van jong tot oud, iets te doen heeft wordt gezien als een succesfactor. Je kunt je nu als gezin een dagdeel goed vermaken op de Krajicek Plaza Boswinkel.

Het gebruik van de toestellen is soms wel ad hoc en vluchtig. De Krajicek Playground ligt aan een doorgaande weg en leden van de stuurgroep observeren regelmatig jongeren die even de fiets aan de kant zetten en een paar oefeningen doen. Op die manier gebruiken ouders de toestellen soms ook. Ze doen dan even een paar oefeningen aan een van de toestellen terwijl hun kind aan het spelen is.

Het idee om generaties te verbinden lijkt te zijn gelukt. Daarnaast wordt er tijdens de lockdown (corona) 's avonds veel gebruikgemaakt van de freerun- en fitness toestellen. Dat zorgt ook voor het toezicht waar in het eerste groeps gesprek op werd gedoeld als mogelijk mechanisme om overlast te voorkomen. Het gebruik van de bootcamp- en calisthenic toestellen wordt wel bevorderd doordat sportscholen dicht zijn. In de stuurgroep werd dan ook de vraag gesteld in hoeverre deze mensen zullen blijven sporten op de Krajicek Plaza.

Tot slot valt op dat de Krajicek Plaza nu ook inwoners van Enschede trekt die verder weg wonen. De gymdocent en buurtsportcoach zag in voorgaande seizoenen steeds dezelfde kinderen en ouders. Na de vernieuwing ziet hij steeds nieuwe mensen. Als hij vraagt hoe ze daar komen, zeggen ze vaak dat het van mond tot mond rondgaat. Daarnaast komen gymdocenten van andere scholen nu ook met hun klassen naar de Krajicek Plaza om een buitenspeelplek te geven.

De orgware: beperkte overlast

De stuurgroep constateert dat door het diverse gebruik het toezicht is toegenomen. Daarnaast is de Krajicek Plaza iets gezamenlijks. Volgens de stuurgroep heeft de Krajicek Plaza een vriendelijker karakter gekregen en bekommeren mensen zich erom. Dat uit zich bijvoorbeeld in dat er relatief weinig overlast van jongeren rondom de plek is.

Een andere vorm van overlast is het geluid dat de interactieve toestellen kunnen maken. Tijdens de ontwerpfase is rekening gehouden met de buurt. Zo wordt het volume van de interactieve toestellen naar beneden bijgesteld als het avond is en is de voetbalmuur bij de gymzaal geplaatst in plaats van aan de straatkant. Hierdoor hebben omwonenden minder last van het geluid. Volgens een van de deelnemers vinden omwonenden de reuring die is ontstaan alleen maar prettig.

De software: door beperkingen komt aanbod nog niet uit de verf

In het oorspronkelijke plan waren er grote plannen om activiteiten te organiseren, zodat de Krajicek Plaza goed gebruikt zou worden en de ontmoetingsfunctie in de wijk nog sterker zou worden. Door het landelijk beleid om het aantal coronabesmettingen in te dammen kon de stuurgroep echter maar beperkt activiteiten aanbieden.

Dat heeft vooral zijn weerslag op het bereiken van ouderen. Dit is een groep die volgens de stuurgroep nog onvoldoende bereikt wordt. Er waren plannen om voor ouderen activiteiten aan te bieden, maar dat is nog niet gelukt.

De gymvereniging heeft een dependance voor de tak freerunning op de Krajicek Plaza Boswinkel. Hier biedt ze structureel freerunning aan. In de winter maakt ze gebruik van de gymzaal die naast de Krajicek Plaza staat.

De kracht van dit project

Gevraagd naar de kracht van dit project, zijn de leden van de stuurgroep unaniem: de samenwerking tussen de partijen. Het waren en zijn drie terreinen. Het is dan mooi dat iedereen zich betrokken voelt om er voor de gebruiker één terrein van te maken. Bovendien komt de stuurgroep nog steeds samen.

3.2 Observaties

Vergelijkbaarheid van de voor- en nameting: weer en georganiseerde activiteiten

Bij het inplannen van de observaties is gepoogd om de weersomstandigheden zo vergelijkbaar mogelijk te houden. De voormeting vond plaats in mei 2019. Toen was het gedurende de meetdagen gemiddeld 21,5 graden; het was twee dagen zonnig en één dag half bewolkt. De nameting vond plaats in september 2020. De gemiddelde temperatuur was toen iets lager (19,5 graden) en het was net als bij de voormeting op twee dagen zonnig en één dag half bewolkt.

Bij zowel de voor- als de nameting is bij geen van de observaties een georganiseerde activiteit waargenomen. Dat is voor de interpretatie van de resultaten van belang, omdat een georganiseerde activiteit doorgaans een grote groep gebruikers trekt en daarmee eventuele verschillen deels kan verklaren.

Gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel voor en na de transformatie

In tabel 3.1 geven we het gebruik van de speelplek voor en na transformatie weer. Om na te gaan of de verschillen statistisch significant zijn is een t-test uitgevoerd op de totalen. In totaal werd in 2019 161 keer een gebruiker geobserveerd. Na de transformatie in 2020 is dat gestegen naar 298 keer, een statistisch significant verschil. Deze toename is voor het grootste deel toe te schrijven aan een toename van het gebruik door jongens: zij zijn statistisch significant meer geobserveerd bij de nameting dan bij de voormeting. Het verschil bij meiden was niet statistisch significant. Verder valt op dat vooral kinderen in de basisschoolleeftijd de speelplek aan de Belgiëlaan meer zijn gaan gebruiken. Hierbij moet wel worden aangetekend dat de leeftijdscategorie op basis van observatie is vastgesteld en er bij de voor- en nameting verschillende observatoren zijn ingezet. Dit kan mogelijk een andere leeftijdsinschatting tot gevolg hebben gehad.

Tabel 3.1 Aantal gebruikers Krajicek Plaza Boswinkel naar leeftijdsgroep en geslacht, voor (2019) en na (2020) transformatie

	Basisschool- leeftijd		Middelbare- schoolleeftijd		Volwassenen		Totaal	
	Voor	Na	Voor	Na	Voor	Na	Voor	Na
Meiden	19	86	58	0			77	86
Jongens	34	111	17	14			51	125*
Onbekend					33	87	33	87*
Totaal	52	197*	75	14*	33	87*	161	298*

Bron: Mulier Instituut, 2019-2020.

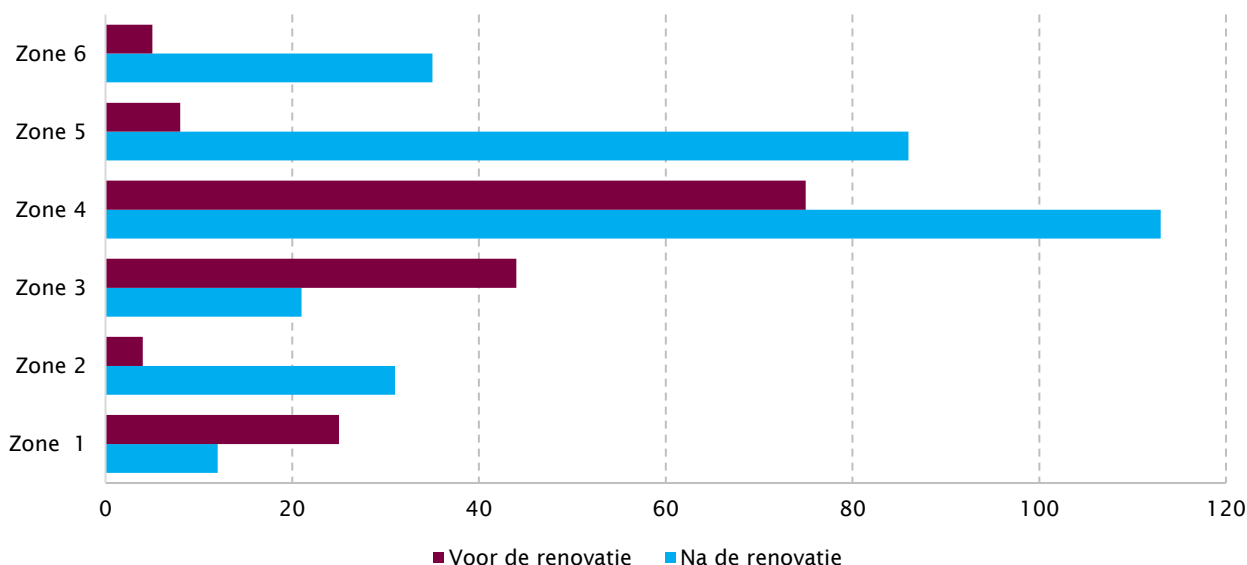
*Statistisch significant verschil ($p < 0.05$).

De toename van het gebruik is opvallend groot bij volwassenen, waar meer dan een verdubbeling in gebruik is waargenomen (stijging van 62%: van 33 naar 87). Tijdens de observaties waren volwassenen vooral zittend te vinden; mogelijk hielden ze toezicht op spelende kinderen. Bij kinderen en jongeren samen is de stijging 40 procent: van 127 naar 211 geobserveerde gebruikers. Wanneer naar het gebruik naar geslacht gekeken wordt, valt op dat vooral een toename zichtbaar is bij jongens. Bij meiden is de toename minder uitgesproken. Onder kinderen van de basisschoolleeftijd is de verhouding meiden-jongens tijdens de nameting minder scheef dan tijdens de voormeting.

Veranderingen in gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel per zone

Zoals eerder in dit rapport besproken is de Krajicek Plaza Boswinkel voor de observaties opgedeeld in verschillende zones. Deze zones zijn voor en na de transformatie in een andere intensiteit gebruikt. In absolute aantallen is het gebruik in zones 2 (statistisch significant), 4, 5 (statistisch significant) en 6 (statistisch significant) na de transformatie hoger dan daarvoor (figuur 3.1). De afname in gebruik van zone 1 en 3 zijn niet statistisch significant. Hier zijn elementen zoals parkour, outdoortraining, Yalp Sutu en Toro, het natuurlijk spelen en de speeltuinvereniging gevestigd. Daar moet bij aangetekend worden dat bij de voormeting in zone 6 een deel was afgezet in verband met de aanwezigheid van de eikenprocessierups. Hier was om die reden een toename te verwachten. Het sportveld, dicht bij de basisschool gelegen, en de rustzone (met Yalp Memo) worden juist minder gebruikt.

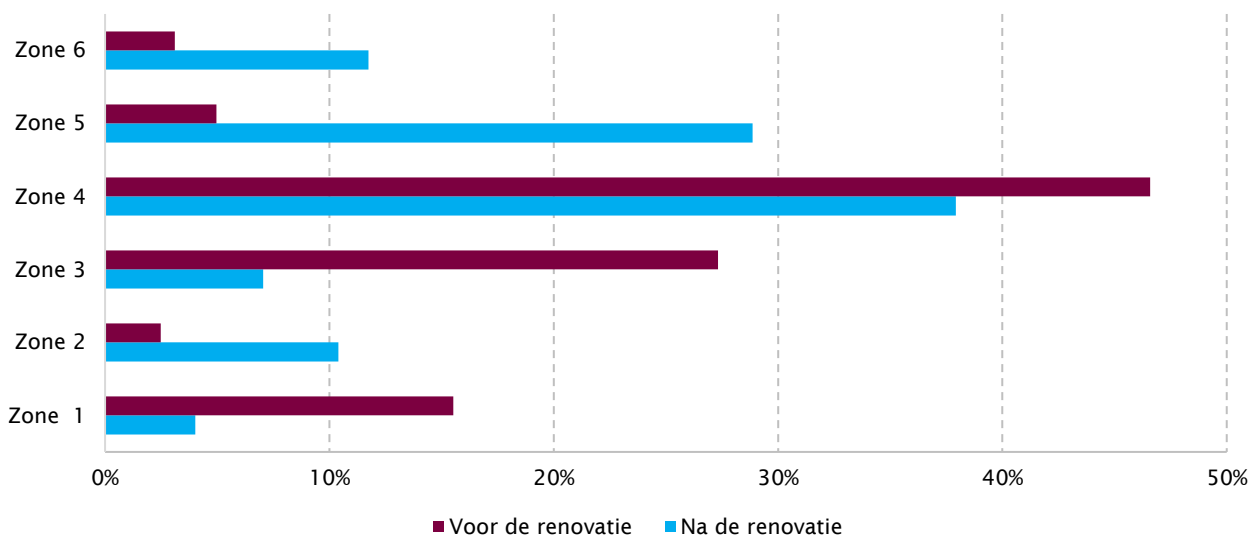
Figuur 3.1 Absoluut gebruik verschillende zones Krajicek Plaza Boswinkel, voor (2019) en na (2020) transformatie (in aantallen)

Zone 1: Sportveld; Zone 2: Parkour, Outdoortraining, Rustzone; Zone 3: Vitaliteitstuin, Outdoor Classroom (Yalp Memo); Zone 4: Krajicek Playground (Yalp Sutu en Toro); Zone 5: Natuurlijk spelen; Zone 6: Speeltuinvereniging.

Wanneer nagegaan wordt welk percentage van de gebruikers in welke zone werd geobserveerd, ontstaat een beeld van relatief gebruik van de zones (figuur 3.2). Voor de transformatie is zone 4 (Krajicek Playground) het intensiefst gebruikt, gevolgd door zones 3 (Vitaliteitstuin, Outdoor Classroom) en 1 (Sportveld). Na de transformatie wordt het meeste gebruik nog steeds geobserveerd in zone 4 (Krajicek Playground met Yalp Sutu en Toro), maar is er relatief grote toename van gebruik in zones 2 (Parkour en Outdoortraining), 5 (Natuurlijk spelen) en 6 (Speeltuinvereniging) en minder in zone 1 (Sportveld) en 3 (Vitaliteitstuin/Outdoor Classroom Memo). Als zone 6, vanwege de aanwezigheid van de eikenprocessierups bij de voormeting, buiten beschouwing wordt gelaten, blijft dit beeld bestaan. Vooral de stijging in het gebruik van zone 5 valt op. Hier is een groot speelelement voor natuurlijk spelen geplaatst (Yalp-combinatietoestel Natuurlijk Spelen), om de doorgeleiding van de Krajicek Playground naar de speeltuinvereniging te verbeteren.

Figuur 3.2 Relatief gebruik verschillende zones Krajicek Plaza Boswinkel, voor (2019) en na (2020) transformatie (in procenten)

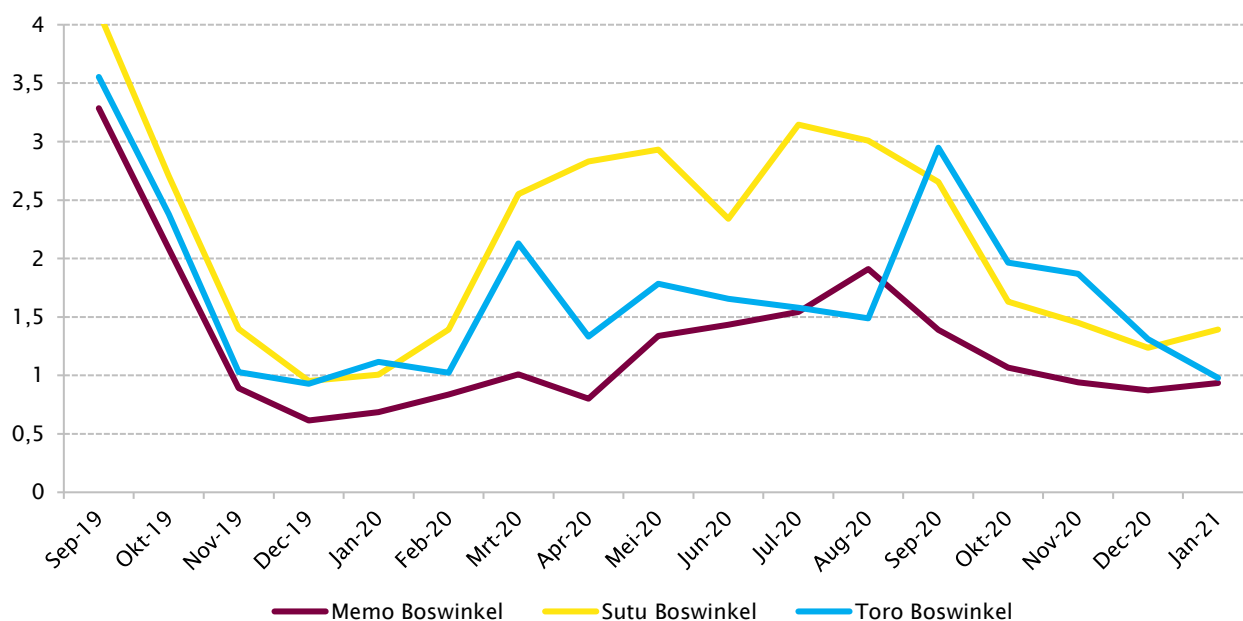
Zone 1: Sportveld; Zone 2: Parkour, Outdoortraining, Rustzone; Zone 3: Vitaliteitstuin, Outdoor Classroom (Yalp Memo); Zone 4: Krajicek Playground (Yalp Sutu en Toro); Zone 5: Natuurlijk spelen; Zone 6: Speeltuinvereniging;

3.3 Gebruik van interactieve Yalp-toestellen

Het gebruik van de nieuw geplaatste interactieve speeltoestellen wordt door Yalp gemonitord. Deze gegevens bieden de mogelijkheid om na te gaan hoe de toestellen in Boswinkel worden gebruikt en hoe zich dat verhoudt tot hetzelfde type toestel op andere plekken.

Uit figuur 3.3 komt naar voren dat het gebruik in de eerste maanden flink omlaag gaat en vervolgens in het voorjaar van 2020 scherp stijgt. Met name de Sutu wordt dan veel gebruikt. Na de zomer daalt het gebruik van alle toestellen weer. Verder valt op data de Memo minder gebruikt wordt dan de Sutu en de Toro.

Figuur 3.3 Gemiddelde speeluren per dag per maand voor drie interactieve speeltoestellen op Krajicek Plaza Boswinkel, september 2019-januari 2021

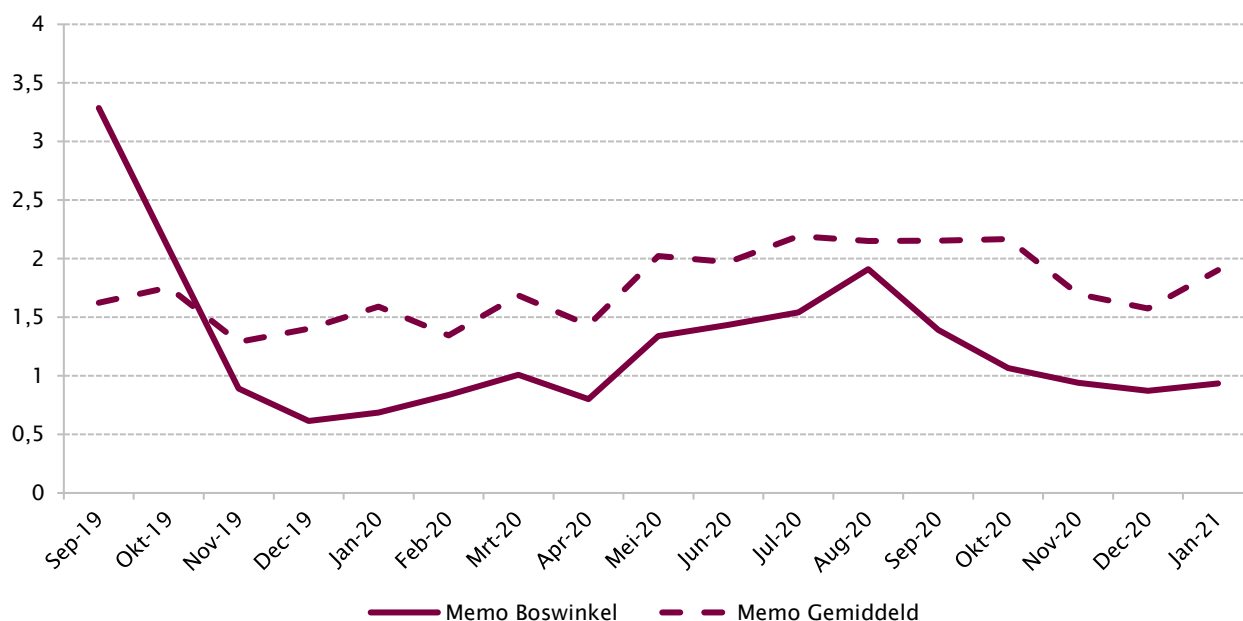
Bron: Yalp, 2019-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Gebruik van de toestellen afgezet tegen gemiddeld gebruik op andere plekken

Middels registratiegegevens van het gebruik van alle actieve Memo's (figuur 3.4), Sutu's (figuur 3.5) en Toro's (figuur 3.6) van Yalp kan nagegaan worden hoe intensief de Memo, Sutu en Toro die geplaatst zijn in Boswinkel gebruikt worden ten opzichte van andere plaatsen.

Uit deze analyse komt naar voren dat de Memo minder dan gemiddeld gebruikt wordt. De Sutu wordt in de meeste maanden meer gebruikt dan gemiddeld. Opvallend is dat het gebruik van de Sutu alleen in het voorjaar en de zomer statistisch significant hoger is; in de herfst- en wintermaanden wordt de Sutu vergelijkbaar met de rest van Nederland gebruikt. Vergeleken met andere Toro's in Nederland wordt de Toro aan de Belgiëlaan gemiddeld gebruikt: er zijn (op september 2019 en september 2020 na) geen statistisch significante verschillen gevonden tussen de Toro aan de Belgiëlaan en de Toro's in de rest van Nederland. Daarnaast valt op dat in de eerste maand een nieuwheidseffect te zien is, met een hoog gebruik dat snel afzakt naar een normaal gebruik.

Figuur 3.4 Gemiddeld aantal speeluren per dag per maand voor de Memo op Krajicek Plaza Boswinkel, afgezet tegen Memo's in andere steden, september 2019-januari 2021

Bron: Yalp, 2019-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 3.5 Gemiddeld aantal speeluren per dag per maand voor de Sutu op Krajicek Plaza Boswinkel, afgezet tegen Sutu's in andere steden, september 2019-januari 2021

Bron: Yalp, 2019-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 3.6 Gemiddeld aantal speeluren per dag per maand voor de Toro op Krajicek Plaza Boswinkel, afgezet tegen Toro's in andere steden, september 2019-januari 2021

Bron: Yalp, 2019-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

4. Slotbeschouwing

Op basis van een drietal gegevensbronnen, elk met specifieke voor- en nadelen, zijn we nagegaan of de transformatie van de Krajicek Plaza Boswinkel (Enschede) heeft geleid tot meer gebruik van de speelplek. Observaties van het gebruik van de Krajicek Plaza laten een sterke, en statistisch significante, toename in gebruik zien. Het toegenomen gebruik werd bevestigd in het groepsgesprek dat achteraf werd gevoerd. Uit de registratiegegevens blijkt dat de Sutu ten opzichte van andere Sutu's relatief veel gebruikt wordt, maar de Memo wat minder dan gemiddeld. De Toro wordt vergelijkbaar met de rest van Nederland gebruikt. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de interactieve toestellen vaak solitair worden geplaatst, terwijl ze bij de Krajicek Plaza Boswinkel concurrentie van elkaar hebben. Daarmee lijken de resultaten van de verschillende onderzoeksgegevens erop te duiden dat de doorgevoerde verbeteringen tot meer gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel hebben geleid.

Uit de groepsgesprekken kwam naar voren dat de Krajicek Plaza een diversere doelgroep aantrekt, van jong tot oud, en dat deze doelgroep ook van verder weg komt. De observaties bevestigen het beeld van toegenomen diversiteit ten dele: er zijn ten opzichte van de voormeting meer volwassenen op de Krajicek Plaza geobserveerd. Tevens is de verhouding van het gebruik van de Krajicek Plaza tussen meiden en jongens van de basisschoolleeftijd bij de nameting minder scheef dan bij de voormeting. Opvallend is wel dat meiden van middelbareschoolleeftijd niet meer aanwezig waren tijdens de observatiedagen bij de nameting, terwijl zij wel een substantiële groep bij de voormeting waren.

Voordat we de resultaten verder gaan interpreteren, is het goed om stil te staan bij het feit dat de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden ongewoon was.

Een ongewone periode: de eikenprocessierups en Corona

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in een abnormale periode. De voormetingen vonden plaats ten tijde van een plaag van de eikenprocessierups, waardoor een klein deel van de speeltuin was afgezet met linten. Hierdoor kon de kabelbaan niet gebruikt worden. Bij de nameting zat de samenleving in de coronapandemie - op dat moment weliswaar zonder lockdown en met relatief weinig beperkende maatregelen. Beide gebeurtenissen kunnen invloed hebben gehad op het gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel.

De plaag van de eikenprocessierups kan het gebruik van de speelplek licht hebben verminderd tijdens de voormeting. De invloed van de coronapandemie is complexer. Enerzijds zien we het beeld dat mensen meer naar buiten gaan om aan hun beweging te komen en lijken sommige kinderen juist meer buiten te spelen (Slot-Heijs, Leenders, De Jonge & Singh, 2020). Anderzijds zorgen beleidsmaatregelen gericht op de beperking van de verspreiding van het virus ervoor dat het activiteiten aanbod niet goed kan worden verzorgd.

In het onderzoek is om budgettaire redenen gekozen om de onderzoeksactiviteiten te richten op één speelplek. Idealiter worden dezelfde activiteiten op een vergelijkbare speelplek uitgevoerd, zodat het effect van grote gebeurtenissen als de coronapandemie uitgefilterd kunnen worden. Destijds kon niet vermoed worden dat een dergelijke maatschappij-ontwrichtende gebeurtenis zou plaatsvinden. In eventuele toekomstige onderzoeken is het aan te bevelen om wel budget vrij te maken om een vergelijkbare speelplek te observeren, zodat het effect van een verbetering van een speelplek beter inzichtelijk gemaakt kan worden.

Gebruik

Eerder constateerden we al dat de groei in het gebruik van de Krajicek Plaza groot is. In de groepsgesprekken kwam naar voren dat het nu voor gezinnen veel meer een uitje is geworden om naar de speelplek te gaan. Uit de observaties blijkt dat er opmerkelijk veel volwassenen geobserveerd zijn en dat deze voornamelijk zitten. Dat spiegelt mogelijk de observaties uit de groepsgesprekken: volwassenen die toezicht houden op hun kinderen en er daarmee inderdaad een momentje even 'uit' zijn. Daarnaast komt uit de groepsgesprekken naar voren dat mensen van verder weg komen, terwijl de Krajicek Plaza voor de transformatie vooral mensen uit de buurt trok.

In het geobserveerde gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel valt op dat de toename in gebruik vooral toe te schrijven valt aan jongens en meiden in de basisschoolleeftijd. Alleen het gebruik door middelbare scholieren (meiden) blijft achter. Dat is deels te verklaren doordat de voor- en nameting door andere observanten zijn gedaan, die mogelijk een andere leeftijdsinschatting maken. Ook waren de observaties gericht op het meten van buitenspeelgedrag door kinderen; daar waren de observatiemomenten (middag en vroege avond) op afgestemd. Dat zijn mogelijk niet de tijden waarop andere doelgroepen, zoals ouderen, volwassenen en jongeren de speelplek gebruiken. Daarnaast geven de groepsgesprekken een beeld over een langere periode; dat beeld is wel subjectief en een inschatting. Beide methoden vullen elkaar daarmee aan. Naast bovengenoemde methodologische redenen is het mogelijk dat de afname van meiden tijdens de observatieperiode gedeeltelijk te maken met het beperkte activiteitenprogramma dat geboden kon worden als gevolg van de beleidsmaatregelen van de overheid om het coronavirus te bestrijden. In eerder onderzoek bij een Krajicek Playground bleek namelijk dat het activiteitenaanbod gericht op meiden ervoor zorgde dat meiden de Playground in de periode na het aanbod opmerkelijk vaker gebruikten (Reitsma & Prins, 2020).

In de groepsgesprekken kwam ook naar voren dat het gebruik door ouderen nog wat achterloopt. Ook in de observaties zien we dat de zones die voor ouderen bedoeld zijn wat minder gebruikt worden. De ontmoetingsfunctie tussen jong en oud komt daardoor nog niet helemaal uit de verf. Dat valt voor een groot deel te wijten aan de zeer beperkte mogelijkheden om ouderen te activeren middels georganiseerd aanbod. De stuurgroep had plannen om specifiek voor ouderen aanbod te organiseren, maar door het beleid om de verspreiding van het coronavirus in te perken was dit niet mogelijk. Hier zit daarom ruimte voor verdere groei op het moment dat het aanbod weer van start kan gaan.

In de groepsgesprekken tijdens de voormeting werd genoemd dat er geen sportverenigingen in de wijk actief zijn en dat dat jammer is voor de jeugd. Door de transformatie van de Krajicek Plaza Boswinkel, met daarbij elementen om aan freerunning/parkour te doen, heeft de plaatselijke gymvereniging besloten een dependance op te zetten aan de Belgiëlaan. Inmiddels trainen ze in de winter in de gymzaal op het terrein. Zo zorgt de transformatie voor de eerste sportvereniging die actief is in de wijk.

Een van de doelen van de transformatie was om het terrein meer één geheel te maken. In de zone tussen de Krajicek Playground en de speeltuinvereniging werd een natuurlijk speelelement geplaatst om dat te bewerkstelligen. Het toegenomen gebruik in de zone die deze verbinding maakt duidt erop dat die doelstelling behaald is.

Organisatie

De organisatie rondom de Krajicek Plaza Boswinkel is erg sterk en gaat al een tijd terug. Gevraagd naar de kracht van dit project noemden meerdere mensen de kracht van de organisatie en het regelmatige overleg. Voor sommige deelnemers aan het groepsgesprek was dit gewoon; zij realiseerden zich tijdens het gesprek dat het best bijzonder is dat er zo sterk wordt samengewerkt. Voor de transformatie zijn ook inwoners van de wijk betrokken bij het maken van de plannen en kon een bewonersraad in een aantal overleggen aanschuiven. In een eerder onderzoek is vastgesteld dat een krachtige organisatie, met

participatie van burgers, van groot belang is voor het succes van projecten om tot een beweegvriendelijkere openbare ruimte te komen (Reitsma & Prins, 2020).

Conclusie

De gevonden verschillen in gebruik van de Krajicek Plaza Boswinkel zijn fors. Het blijft de vraag welke invloed de coronapandemie op het moment van de metingen heeft gehad op het gebruik van de speelplek, zowel positief (buitenspelen en buiten sporten was nog wel mogelijk) als negatief (de organisatie van activiteiten werd beperkt). Bovendien zijn veel activiteiten die bevorderend werken voor het gebruik van de speelplek opgeschort. Het is te verwachten dat het gebruik van de speelplek nog verder zal stijgen als deze activiteiten wel doorgang hebben.

Literatuur

Hoekman, R.H.A., Collard, D. & Cevaai, A. (2011). *Sportinfrastructuur in Nederland*. Mulier Instituut, Utrecht.

Reitsma, M. & Prins, R. G. (2020). *Een sportvriendelijke omgeving in Gelderland*. Mulier Instituut, Utrecht.

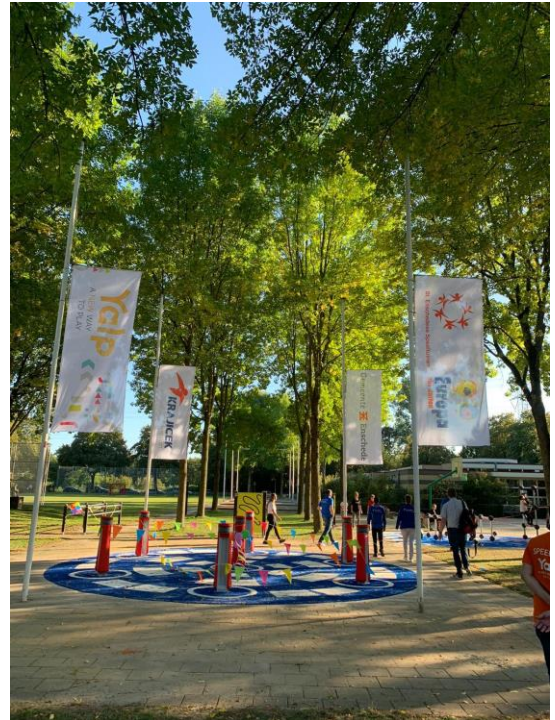
Slot-Heijs, J.J., Leenders, M., De Jonge, M. & Singh, A.S. (2020). *Ouders over buitenspelen in tijden van corona*. Mulier Instituut, Utrecht.

Bijlage A. Foto's van interactieve toestellen

Figuur A.1 Yalp Sutu

Figuur A.2 Yalp Memo

Figuur A.3 Yalp Toro

Bijlage B. SOPLAY-observatieformulier

Gebied 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6

Dag:

Tijd:

Weer:

Het gebied is:

- ☐ Bereikbaar (het is niet afgesloten of afgehuurd etc)
- ☐ Gebied bruikbaar om te bewegen (het is niet te glad, geen modder etc)
- ☐ Er is begeleiding aanwezig (bijvoorbeeld een meester, juf, buurtsportcoach)
- ☐ Er is een georganiseerde activiteit in dit gebied (bijvoorbeeld een schoolactiviteit, een clinic)

	Aantal meiden		Aantal jongens		Aantal volwassenen
	Basisschoolleeftijd	Middelbareschoolleeftijd	Basisschoolleeftijd	Middelbareschoolleeftijd	
Aantal inactief (zitten, liggen, hangen)					
Aantal matig actief (wandelen, rustig spelen)					
Aantal heel erg actief (klimmen, klauteren, sporten)					
Activiteit die het meest gedaan wordt (per doelgroep die aanwezig is)					

Ruimte voor overige opmerkingen:

